

II

(Icke-lagstiftningsakter)

BESLUT

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 15 december 2009

om det statliga stöd C 17/09 (f.d. N 265/09) som Tyskland har genomfört för rekapitalisering av Landesbank Baden-Württemberg*[delgivet med nr K(2009) 9955]*

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2010/395/EU)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

åtgärden är förenlig med EU:s riktlinjer för statligt stöd när det gäller värdering och ansvarsfördelning och inledde ett formellt granskningsförfarande.

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionsätt, särskilt artikel 108.2 första stycket ⁽¹⁾,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig ⁽²⁾ och med beaktande av dessa synpunkter,

av följande skäl:

(2) Kommissionens beslut om att inleda förfarandet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ⁽⁴⁾. Kommissionen har uppmanat berörda parter att inkomma med sina synpunkter på stödet i fråga. Kommissionen har inte mottagit några synpunkter från berörda parter.

(3) När det gäller frågor om värderingsmetoden inom ramen för övertagandet av osäkra tillgångar fick kommissionen expertrådgivning av den externe sakkunnige som kommissionen anlitat (Duff & Phelps, professor Wim Schoutens) samt av sakkunniga vid Europeiska centralbanken (ECB).

1. FÖRFARANDET

(1) Genom sitt beslut K(2009) 5260 av den 30 juni 2009 i ärendet C 17/09 ⁽³⁾ (nedan kallat *beslutet att inleda förfarandet*) godkände kommissionen för en begränsad period ett kapitaltillskott och en räddningsåtgärd från delstaten Baden-Württemberg och andra offentliga organ till förmån för Landesbank Baden-Württemberg (nedan kallad LBBW eller *banken*). I nämnda beslut framförde kommissionen att den hyser tvivel om huruvida räddnings-

(4) Den 9 oktober 2009 framlade Tyskland inför kommissionen en omstruktureringsplan för LBBW och kompletterade denna med ytterligare upplysningar. De sista delarna överlämnades den 3 december 2009.

(5) Kommissionen och Tyskland höll en rad möten och telefonkonferenser samt utväxlade ett antal e-postmeddelanden.

(6) Den 3 december 2009 gjorde Tyskland flera åtaganden när det gäller genomförandet av omstruktureringsplanen.

⁽¹⁾ Med verkan från och med den 1 december 2009 har artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget ersatts av artikel 107 respektive artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Innehållet i bestämmelserna är dock i sak oförändrat. I detta beslut bör hänvisningar till artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget i förekommande fall förstås som hänvisningar till artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget.

⁽²⁾ EUT C 248, 16.10.2009, s. 9.

⁽³⁾ EUT C 248, 16.10.2009, s. 9.

⁽⁴⁾ Se fotnot 1.

2. BESKRIVNING AV SAKFÖRHÅLLANDEN

2.1 Stödmottagaren

- (7) LBBW är en tysk delstatsbank (*Landesbank*). Banken ägs till cirka 35,5 procent av delstaten Baden-Württemberg, till cirka 40,5 procent av föreningen Sparkassenverband Baden-Württemberg, till knappt 19 procent av staden Stuttgart och till knappt 5 procent av Landeskreditbank Baden-Württemberg. Samtliga andelsägare är antingen offentliga organ eller befinner sig i statlig ägo.
- (8) LBBW är en av få mindre vertikalt inordnade delstatsbanker. Huvuddelen av verksamheten inom LBBW och dess dotterbolag riktar sig till små, medelstora och större företag samt privatpersoner. LBBW tillhandahåller tjänster för den privata sektorn och fungerar som *Stadtsparkasse* (sparbank) i stadsregionen Stuttgart. Andra affärsområden inom LBBW är fastighetsfinansiering och kapitalmarknadsverksamhet. Dessutom erbjuder banken tjänster och produkter för sparkassorna.
- (9) LBBW:s balansomslutning uppgick i slutet av juni 2009 till 448 miljarder euro. LBBW:s marknadsandel överstiger inte [> 4] (*) procent på någon av de tyska marknader där banken är verksam. Lokalt, dvs. i kärnregionerna, är marknadsandelarna något högre. Inom affärsområdet företagskunder är marknadsandelen [< 15] procent i Baden-Württemberg, [< 10] procent i Sachsen och [< 5] procent i Rheinland-Pfalz. Inom affärsområdet privatkunder är marknadsandelen [< 7] procent i Baden-Württemberg, [< 2] procent i Sachsen och [< 1] procent i Rheinland-Pfalz. Inom kapitalmarknadsverksamheten har LBBW en obetydlig marknadsandel såväl i Tyskland som i övriga Europa.

2.2 Åtgärderna

- (10) Banken beviljades två stödåtgärder: tillskott av 5 miljarder euro i primärt kapital (*tier 1-kapital*, *Kernkapital*) och övertagande av osäkra tillgångar genom garantier omfattande 12,7 miljarder euro för två portföljer med strukturerade värdepapper med en total volym på 35 miljarder euro (7). Alla andelsägare åtog sig att i proportion till sina respektive andelskvoter skjuta till kapital och delta indirekt i övertagandet av osäkra tillgångar.
- (11) Kapitaltillskottet skedde genom en proportionell ökning av aktiekapitalet, där man gav företräde åt utdelning på nya aktier framför utdelning på befintliga aktier. Banken

kommer att betala en sammanlagd ersättning på 10 procent för kapitaltillskottet och planerar att börja återbeta kapitalet 2013 med fem betalningar per år.

- (12) Övertagandet av osäkra tillgångar beviljades i form av garantier, som skyddar LBBW mot förluster och minskar det lagstadgade kapitalkravet för strukturerade värdepapper. Genom garantierna säkras två olika portföljer.

Den första är den så kallade ABS-portföljen, som består av strukturerade produkter med volymen 17,7 miljarder euro och som innehåller av banken själv. När det gäller ABS-portföljen uppgår den första förlusten för LBBW till 1,9 miljarder euro, och delstaten Baden-Württemberg kommer att garantera upp till 6,7 miljarder euro (andra förlusten). Enligt uppgifter från Tyskland var portföljens verkliga ekonomiska värde den 31 mars 2009 [15–16] miljarder euro och marknadsvärdet 10,137 miljarder euro (6). Garantins effekt på sänkningen av kapitalkravet var [1–2] miljarder euro.

Den andra portföljen kallas Sealink-portföljen och rör ett lån på 8,75 miljarder euro till ett specialföretag som förvaltar en portfölj med strukturerade produkter. Den första förlusten i Sealink-portföljen uppgick till 2,75 miljarder euro och täcktes av en garanti från delstaten Sachsen. Denna garanti förhandlades fram i samband med att LBBW tog över delstatsbanken SachsenLB (7). Delstaten Baden-Württemberg lämnade en garanti för den andra förlusten på 6 miljarder euro, vilket innebär att det inte återstår någon förlustrisk för LBBW. Enligt uppgifter från Tyskland var portföljens verkliga ekonomiska värde den 31 mars 2009 [12–13] miljarder euro och marknadsvärdet 8,006 miljarder euro. Garantins effekt på sänkningen av kapitalkravet var [2,5–3,5] miljarder euro.

- (13) Tillsammans har de båda portföljerna ett marknadsvärde på 18,143 miljarder euro, och det verkliga ekonomiska värdet uppgår till cirka [27–29] miljarder euro.
- (14) Garantitiden är obegränsad och garantin kan avslutas på LBBW:s begäran. LBBW åtog sig att inledningsvis erlägga en avgift baserad på den effekt sänkningen av kapitalkravet får med 4,4 miljarder euro, med en räntesats på 7 procent. Under det första året uppgår avgiften till 308 miljoner euro, och under de kommande åren kommer den att minska i förhållande till det garanterade beloppet samt efter översyn under omstrukturingsförfarandet.

(*) Uppgifter belagda med tystnadsplikt markeras även i det följande med [...].

(5) Utförligare uppgifter finns i beslutet att inleda förfarandet.

(6) Tyskland hävdar att LBBW enligt sina experter i stressfallet under de kommande fem åren bara behöver räkna med cirka [30–40] procent av de samlade förlusterna som man tidigare beräknat. Fram till 2020 kommer de faktiska förlusterna enligt Tysklands uppgifter endast att bli [1–2] miljarder euro av det förväntade beloppet (dvs. mindre än den första förlusten som fastställdes till 1,9 miljarder euro).

(7) Se kommissionens beslut i ärende C 9/08 av den 4 juni 2008, *Sachsen LB* (EUT L 104, 24.4.2009, s. 34). Se även fotnot 4 i beslutet att inleda förfarandet.

- (15) Tyskland har beslutat att anpassa garantiavgiften på följande sätt: LBBW ska betala 336 miljoner euro per år retroaktivt. Den avgift som ursprungligen fastställdes för det första året höjs på så vis med 28 miljoner euro. Avgiften är baserad på två olika räntesatser, dels 6,25 procent av effekten av det sänkta kapitalkravet, dels 10 procent av den del av garantivärdet som överstiger de båda portföljernas verkliga ekonomiska värde. Effekten av det sänkta kapitalkravet har justerats till 4,476 miljarder euro.
- (16) Det krävdes en rekapitalisering för att absorbera de stora förlusterna under 2008 och täcka det ökade kapitalbehovet. Garantiåtgärderna blev nödvändiga eftersom värdekorrigeringsarna av stora portföljer med strukturerade värdepapper ledde till ett kraftigt ökat kapitalbehov och det lagstadgade kapitalkravet inte längre kunde uppfyllas under andra kvartalet 2009.

2.3 Framtida affärsmodell för den stödmottagande banken

- (17) I omstruktureringsplanen föreskrivs omfattande ändringar i LBBW:s affärsmodell. Utgångspunkten är ett tydligt fokus på den regionala kärnverksamheten i LBBW och koncentration på de marknader och kunder som kan förväntas ge en hög genomslagskraft och stora effekter genom korsförsäljning (*cross selling*). Kapitalmarknadsverksamheten och den egna förvaltningen ska minska i omfattning. Sammantaget ska LBBW omvandlas från att ha varit en kapitalmarknads- och kundstyrd finanstjänstkoncern med ett komplett utbud av tjänster och produkter till att bli en affärsbank som har tydlig inriktning på små och medelstora företag och privatkunder och som även kan erbjuda företags- och sparbankskunderna en rad företagsfinansieringsprodukter och vissa investeringsprodukter. Geografiskt sett kommer LBBW att dra sig tillbaka från utlandet respektive minska utlandsverksamheten och koncentrera sig på några kärnregioner i Tyskland.

- (18) Omstruktureringen styrs av följande grundtankar:

- Måttfull tillväxt på medellång sikt inom den tyska företags- och privatkundsverksamheten, fastighetsfinansiering koncentrerad till ett fåtal delstater och utvalda objekt.
- Fullständig avveckling av investeringar i strukturerade värdepapper och andra former av kreditsubstitut, vilka är den viktigaste orsaken till LBBW:s nuvarande problem, samt upplösning av befintliga portföljer.
- Tydligt minskad verksamhet, framför allt inom affärsområden med stora volymer och i utlandet.

— Avyttring av väsentliga ägarandelar och dotterbolag.

- (19) Efter omstruktureringen kommer LBBW:s verksamhet att bestå av fem kärnområden: *Corporates I* (små och medelstora företagskunder), *Corporates II* (storföretag), *Retail* (privatkunder), sparbanker, *Real Estate* (fastighetsfinansiering) och *Financial Markets* (finansmarknad). Dessutom kommer LBBW även i framtiden att tillhandahålla företagstjänster, särskilt penningtransaktioner, likviditetsförvaltning och värdepapperstjänster samt vissa produkter för sparbankerna. LBBW:s utlandsverksamhet och utlandsnärvaro ska minska anmärkningsvärt, och banken ska koncentrera sig på de tre regionala kärnmarknaderna Baden-Württemberg, Rheinland-Pfalz och Sachsen, där den har verksamhet efter tidigare fusioner med delstatsbanker.
- (20) Utöver den måttfulla tillväxt som ska ske enligt nuvarande plan kommer omstruktureringen att få avsevärda effekter på LBBW:s balansomslutning och resultaträkning, inte bara när det gäller sammansättningen utan även när det gäller den totala volymen. Avvecklingen av icke-strategisk verksamhet och avyttringen av ägarandelar leder till att bankens balansomslutning och risktillgångar förutspås bli [25–30] procent respektive [30–35] procent lägre 2013 än de var 2008. När avvecklingen av nämnda affärsområden är slutförd kommer balansomslutningen att ha minskat med sammanlagt 182 miljarder euro eller cirka 41 procent och risktillgångarna med [80–90] miljarder euro eller [45–50] procent jämfört med noteringarna i slutet av 2008. Cirka [35–45] procent av balansomslutningens minskning eller mer än 50 procent av risktillgångarnas minskning beror på avvecklingen av kreditsubstitut, som i stor utsträckning omfattades av garantiåtgärden. Den övriga kärnverksamheten krymper med mellan 25 och 40 procent.
- (21) Närmare bestämt kommer LBBW att avveckla kreditsubstitutverksamheten, avyttra ägarandelar, lägga ned en stor del av sina dotterbolag och kontor utomlands, avveckla hela produktlinjer inom det nuvarande affärsområdet företagskunder, avveckla förmedlingen av hypotekslån, avveckla den egna förvaltningen av strategiska värdepapper och undvika mer komplex verksamhet på finansmarknaden, begränsa fastighetsfinansieringen till vissa regioner och typer av objekt samt koncentrera sig på Tysklands grannländer inom affärsområdet storföretag⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Bland de största desinvesteringarna nämner Tyskland avyttringen av LBBW Securities LLC (värdepappersmäklare/-handlare), [...] och LRI Invest SA. LBBW Securities LLC är medlem i U.S. *National Association of Securities Dealers* och har därigenom licens för *Equity Sales* och *Private Placements*. Det är det enda av LBBW:s dotterbolag som tillhandahåller sådana tjänster för LBBW:s kunder. [...] är den enda tillhandahållaren av [...] inom LBBW. LRI Invest SA förvaltar investemntfonder, däribland fonder vars andelar till viss del tillhör BW Banks privatkunder (till ett värde av [...] euro). Dessutom är LRI Invest SA det enda företaget inom LBBW som kan tillhandahålla [...] i [...].

(22) Huvuddelen av LBBW:s verksamhet finns i kärnverksamheten. Andelar och dotterbolag kommer endast att utgöra sammanlagt cirka [6–8] procent av bankens totala risktillgångar. LBBW har gått med på att göra anse­nliga nedskärningar i andelsportföljen. Det bokförda värdet av de andelar som ska avyttras i och med omstruktureringen ligger på cirka 4,5 miljarder euro (per den 31 december 2008), vilket motsvarar mer än 50 procent av det totala bokförda värdet av bankens andelar och dotterbolag.

(23) En anse­nlig del av de planerade avyttringarna rör bankens kärnverksamhet, närmare bestämt andelar i följande företag i S-Finanzgruppe⁽⁹⁾:

- a) DekaBank Deutsche Girozentrale (kapitalförvaltare inom sparbankernas finansgrupp).
- b) LBS Landesbausparkasse Baden-Württemberg (kreditinstitut för bospärande).
- c) SV Sparkassen Versicherung Holding AG (försäkringsbolag).

(24) I samband med omstruktureringen kommer antalet medarbetare i kärnbanken att minska med 2 500 personer. För närvarande har man 10 000 medarbetare (omräknat till heltidsanställda). Utgångspunkten är att omstrukturen inte bara ska leda till minskade förvaltningskostnader utan även till mer stabila intäkter i och med att de mer volatila affärs­grenarna avvecklas.

2.4 Organisationsstruktur

(25) Omstruktureringen syftar till att skapa en enklare och mer genomsynlig företagsstruktur, som kräver mindre resurser till förvaltningen av LBBW. Behovet av riskhantering och finansövervakning kommer att minska, efter-

som LBBW avvecklar hela affärs­grenar och produktlinjer, minskar sin utlandsnärvaro samt avyttrar dotterbolag och andelar.

(26) De återstående filialerna har krympts och de tjänster som erbjuds sparbankerna ska avgränsas tydligare från andra affärsområden, så att det blir enklare att överblicka resultaten. Tillgångarna från den verksamhet med kredit­substitut som ska avvecklas kommer att föras över till en intern omstrukturering­senhet och förvaltas separat.

2.5 Bolagsstyrning

(27) I samband med omstruktureringen kommer även bankens nuvarande bolagsstyrning att förändras väsentligt. För det första ändras tillämpningen av det offentliga uppdrag som anges i lagstiftningen om Landesbank Baden-Württemberg, för att betona att företagsekon­omiska villkor ska gälla för LBBW:s hela verksamhet. Denna princip kommer även att förankras i LBBW:s bolagsordning, i affärspolicy och i de interna förfarandena. För att markera att LBBW trots att det är offentligt ägt leds som ett privat bolag kommer LBBW att omvandlas till aktiebolag från att ha varit ett offentligt rättsligt organ. Ändringen av den juridiska formen kommer att ske på ett sätt som garanterar att omvandlingen till aktiebolag är slutförd senast i december 2013. Dessutom kommer avsevärda delar av den frivilliga tyska bolagsstyrningskodexen att införas senast i slutet av 2010.

(28) För det andra kommer funktionerna i de stad­ge­enliga organen, såsom bolags- eller ägarstäm­ma, styrelse (*Aufsichtsrat*) och ledningsgrupp (*Vorstand*), att omdefinieras för att ansvarsfördelningen ska bli tydligare och för bättre insyn. Bolags- eller ägarstäm­mans befogenheter kommer att begränsas till de sedvanliga uppgifter som en bolagsstäm­ma har enligt den tyska aktiebolagslagen, i synnerhet informationsrätt och beslutsfattande om vinstdisposition. De ytterligare befogenheter som ger otillbörligt inflytande över företagsledningen kommer att upphävas. Till skillnad från nu kommer det enbart att vara styrelsen som har ansvar för kontroll och övervakning av företagsledningen. Styrelsens inflytande över ledningens beslut begränsas till de fall där det krävs ett ingripande i enlighet med tysk bolagsrätt eller den tyska lagen om kreditväsendet (*KWG*). Det är uteslutande företagsledningen som bär ansvaret för den dagliga, operativa verksamheten, vilket minskar möjligheten till otillbörlig maktutövning från ägarnas eller deras företrädarens sida.

⁽⁹⁾ Några andra försäljningar har dessutom direkt anknytning till kärnverksamheten med små och medelstora företag, privatpersoner och institutioner, som t.ex. LBBW:s europeiska dotterbolag [...] och LBBW Luxembourg, som främst är inriktat på tyska kunder inom LBBW:s kärnmarknader med verksamhet utanför Tyskland.

[illegible]

- (32) Enligt basscenariot kommer 2009 i vilket fall som helst att vara ett problemtungt år, och bruttonationalprodukten (BNP) kommer att minska till följd av den rådande finanskrisen. Från 2010 kan man räkna med att en återhämtning sker stegvis, så att läget på finansmarknaderna och i samhället bör återgå till det normala. LBBW utgår ifrån att Tysklands BNP minskar med 6,2 procent 2009 och ökar med 1 procent 2010. Därefter förväntas BNP-tillväxten öka stegvis till 2,5 procent 2013. Arbetslösheten antas nå sin kulmen 2010 med 9,8 procent, vara fortsatt hög under 2011 och därefter minska till 8,3 procent under 2013. LBBW räknar dessutom med en liten och något stigande inflation som dock håller sig markant under ECB:s inflationsmål. Trots centralbankernas expansiva penningpolitik och de kraftigt växande budgetunderskotten kan man utgå ifrån att inflationen blir måttlig med hänsyn till att reelltillväxten ligger under sin potential.
- (33) Utifrån dessa antaganden räknar LBBW med följande effekter på kärnverksamheten: Avkastningen kommer även i fortsättningen att vara måttfull inom privatkundsverksamheten, som främst styrs av värdepappersverksamheten. Provisionerna väntas minska markant och antagligen inte öka så snabbt igen, eftersom privatkunderna troligen kommer att söka sig till säkrare placeringsalternativ, framför allt till inlåningsverksamheten. Marginalerna kommer sannolikt att pressas ytterligare till följd av nya lagstadgade pålagor och tydligare information om produkterna. Däremot förväntas företagskundsverksamheten, framför allt små och medelstora företag, bidra i högre grad till resultatet. Med tanke på att nationella och internationella konkurrenter delvis dragit sig tillbaka ser LBBW även möjligheter att utöka sin roll som de små och medelstora företagens bank och räknar med att efterfrågan ökar under 2010. LBBW utgår dessutom ifrån att avkastningen på korsförsäljning förbättras ytterligare, särskilt genom försäljningen av säkringsinstrument för ränte-, valuta- och råvarurisker.
- (34) När det gäller storföretagsverksamheten räknar LBBW på medellång sikt med ökande efterfrågan på krediter och även med ökande efterfrågan inte bara på traditionella produkter baserade på eget och främmande kapital utan även på omstrukturering av balansräkningar. LBBW:s finansmarknadsverksamhet gynnas för närvarande av engångseffekter och de extremt förmånliga finansieringsvillkoren, som är följden av att Europeiska centralbanken tillhandahåller stora mängder pengar på förmånliga villkor. På medellång sikt däremot utgår LBBW ifrån att marknadsvolymer ska utvecklas positivt under förutsättning att volatiliteten på finansmarknaderna och den ekonomiska utvecklingen återgår till det normala. Konkret sett räknar banken med måttfull tillväxt för strukturerade kapitalmarknadsprodukter och ökad aktivitet på kapitalmarknaderna.
- (35) Med hänsyn till dessa förväntningar bör LBBW bli mindre beroende av opportunistisk verksamhet och få en ökad andel stabila inkomstkällor. Marknadsriskerna ska minska och förtjänsten från den egna förvaltningen ska ersättas med provisionsintäkter. Kreditriskkoncentrationen har hittills varit relativt hög, men den har redan minskat och kommer att minska ytterligare.
- (36) Vid ett pessimistiskt utfall värderas risktillgångarna mer än 10 procent högre för 2011, 2012 och 2013 än i basscenariot, och kapitalkvoten skulle därmed bli betydligt lägre än vid ett realistiskt utfall. Trots detta skulle banken ändå uppfylla de lagstadgade kraven på eget kapital, eftersom primärkapitalkvoten inte vid något tillfälle skulle sjunka under 7 procent, och den totala andelen totalt eget kapital under vart och ett av åren skulle uppgå till minst 10 procent. Banken har genomfört ytterligare stresstester för att beräkna de förväntade förlusterna i företagskreditverksamheten, eftersom detta affärsområde skulle kunna drabbas extra hårt av världshandelns sammanbrott på grund av att kunderna är exportinriktade på sina kärnmarknader. Även om kapitalkvoterna skulle försämrats ytterligare av detta skulle banken fortfarande ha en tillräcklig kapitalbuffert.
- (37) LBBW har en diversifierad finansieringsmix. Finansieringen sker huvudsakligen genom i) sparbanker och andra finansinstitut, ii) pantbrev och andra värdepapper samt iii) kundernas skulder. Omstruktureringsplanen gör att banken inte får brist på finansiering. Planen innebär att särskilt finansiering i form av tillgångssäkrade statligt garanterade obligationer, som löper fram till 2015, inte kommer att orsaka något finansieringsunderskott, eftersom de tillgångar som ligger till grund för obligationerna ska avvecklas. Banken förfogar över en ansenlig mängd tillgångar som kan avvecklas i centralbanksmedel och som den kan utnyttja vid tillfällig likviditetsbrist. Dessutom har de analyser och stresstester som genomförts för likviditetsstyrningens skull visat att banken till och med under ogynnsamma förutsättningar skulle kunna hantera ytterligare en sänkning av kreditbetyget på egen hand utan likviditetsproblem.

2.7 Tysklands åtaganden

- (38) Tyskland har lovat att LBBW ska genomföra omstruktureringsplanen och gjort följande utfästelser (när det gäller minskning av balansomslutning och risktillgångar samt avyttringar) och åtaganden:

"Förbundsregeringen och LBBW lovar härmed att vidta följande strukturella åtgärder för omstrukturering av LBBW:

(...)

3. LBBW ska avveckla cirka 182 miljarder euro, dvs. cirka 41 procent, av sina tillgångar från 2008 (cirka 448 miljarder euro i balansomslutning per den 31 december 2008). Av dessa ska tillgångar till ett värde av cirka [125–135] miljarder euro ha avvecklats senast den 31 december 2013.

4. LBBW ska avveckla cirka [80–100] miljarder euro, dvs. cirka [40–60] procent, av sina risktillgångar från 2008 (cirka 178 miljarder euro per den 31 december 2008). Av dessa ska tillgångar till ett värde av cirka [60–80] miljarder euro ha avvecklats senast den 31 december 2013.
5. LBBW kommer att på bästa sätt avyttra följande ägarandelar, såvida de inte redan avyttrats, senast vid de tidpunkter som anges. Det innebär att de huvudsakliga delar som återspeglar värdet på ägarandelarnas nuvarande verksamhetsomfattning bevaras fram till avyttringen och bjuds ut till försäljning.
 - a. Sachsen DV Betriebs- und Servicegesellschaft mbH (sålt i augusti 2009).
 - b. Quirin bank AG (sålt i september 2009).
 - c. DekaBank Deutsche Girozentrale (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - d. Lassarus Handels GmbH (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - e. LBBW Securities LLC (värdepappersmäklare/-handlare) (försäljning/nedläggning planeras ske före slutet av [...]).
 - f. LBBW Luxemburg SA (försäljning av [...] planeras ske före slutet av [...], avveckling av [...]).
 - g. LRI Invest SA (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - h. LBBW Asset Management (Irland) plc (värdepappersmäklare/-handlare) (försäljning/nedläggning planeras ske före slutet av [...]).
 - i. LBS Landesbausparkasse Baden-Württemberg [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - j. SV Sparkassen Versicherung Holding AG (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - k. LBBW Immobilien GmbH (bostäder) (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - l. [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - m. [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - n. [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
6. Avyttringen av en av de ägarandelar som anges under punkt 4 kan skjutas upp i högst [...] månader, men inte längre än till den 31 december 2013, om LBBW kan visa att det överskott som försäljningen skulle ge är mindre än respektive ägarandelars bokförda värde i LBBW:s separata finansiella rapport i enlighet med *Handelsgesetzbuch* (HGB, den tyska handelsbalken) eller skulle leda till förluster i koncernredovisningen enligt IFRS.
7. En tillräckligt kvalificerad sakkunnig person (*trustee*), företrädesvis en revisor, kommer löpande och heltäckande att övervaka och noggrant kontrollera att åtagandena under punkt 5 uppfylls fullständigt och korrekt. Den sakkunnige kontrollerar även att köpeskillingen fastställs enligt ekonomiska kriterier. LBBW ska inom tre månader efter delgivningen av detta beslut lämna förslag på en lämplig oberoende sakkunnig till kommissionen. Beslut om sakkunnig kräver kommissionens godkännande. Kommissionen kan begära förklaringar och klagöranden av den sakkunnige. LBBW ska stå för kostnaderna för den sakkunnige.
8. Om någon av ägarandelarna under punkt 5 inte skulle ha sålts före respektive angivet datum, trots att man utnyttjat alla möjligheter till förlängning av tidsfristen, kan kommissionen genom ett separat beslut fastslå att försäljningen av denna ägarandel ska genomföras av en avyttringsförvaltare (*divestiture trustee*). LBBW ska stå för kostnaderna för avyttringsförvaltaren.
9. LBBW ska snarast, senast den 31 december 2010, stänga följande filialer:
 - a. Barcelona
 - b. Madrid
 - c. Paris
 - d. Amsterdam
 - e. Milano
 - f. Budapest
 - g. Warszawa
 - h. Prag.Filialerna i London, New York, Singapore och Tokyo ska bli avsevärt mindre.

Förbundsregeringen och LBBW lovar att LBBW ska fullgöra följande skyldigheter:

10. Medan omstruktureringsplanen genomförs, som längst till den 31 december 2012, ska LBBW endast använda efterställt kapital eller undvika förlusttäckning med det efterställda kapitalet om banken enligt § 340 f/g i HGB är skyldig att göra så även utan upplösning av reserver eller extraordinära poster.
11. Fram till den 31 december 2012 kommer LBBW inte att verkställa några köp av finansinstitut som konkurrerar med LBBW. Övrig andelsverksamhet som ingår i den ursprungliga kundverksamheten inom ramen för LBBW:s affärsmodell är fortsatt möjlig, såvida den inte utgör ett hot mot bankens överlevnad.
12. LBBW ska under beaktande av ekonomiska grundprinciper och inom ramen för LBBW:s nya affärsmodell medverka i en generell konsolidering av delstatsbankerna. Om LBBW behöver ta ställning till sammanslagningar av enskilda delstatsbanker kommer LBBW att ta hänsyn till kraven på att säkerställa att det sammanslagna institutet ska överleva på lång sikt och detta instituts förmåga till hållbar utlåning till realekonomin. Eventuella köp/fusioner inom ramen för en möjlig konsolidering av delstatsbankerna måste i förväg godkännas av Europeiska kommissionen.
13. På de marknader där LBBW har en avsevärd marknadsandel, dvs. inom affärsområdena små och medelstora företag kunder samt privatkunder, ska LBBW fram till den 31 december 2012 inte erbjuda några lägre priser än de lägsta priserna hos någon av de tio viktigaste konkurrenterna (sett till marknadsandelen).
14. LBBW ska inte utnyttja de beviljade stödåtgärderna eller de fördelar som stödåtgärderna ger för att stärka sin ställning gentemot konkurrenterna.
15. LBBW ska inom sin kreditgivning och kapitalförvaltning ta ansvar för att upprätta marknadsmässiga och lagstadgade/bankekonomiskt lämpliga villkor för samhällets kreditbehov, särskilt hos små och medelstora företag.
16. Dessutom ska LBBW se över lämpligheten i sina interna stimulanssystem och verka för att dessa

inte inbjuder till orimligt risktagande, är utformade efter hållbara och långsiktiga företagsmål och medger insyn.

17. LBBW ska utöka riskstyrning och riskövervakning ytterligare. Det leder till att hela kreditstitutverksamheten separeras från bankens kärnverksamhet och bildar en *Internal Restructuring Unit (IRU)* med egen organisation och funktion. Med hjälp av denna enhet ska man se till att avvecklingsverksamheten bedöms, rapporteras och styrs separat.
18. Från och med den 31 december 2010 ska LBBW bedöma sparbanksverksamheten separat.
19. LBBW:s affärspolicy ska präglas av försiktighet, soliditet och principen om hållbarhet.
20. LBBW ska inte utnyttja någon likviditetsfördel till följd av att garantistrukturen är giltig i ECB.
21. LBBW ska retroaktivt från den tidpunkt när garantin beviljades betala en årlig avgift på 6,25 procent av den effekt sänkningen av kapitalkravet får. Denna avgift minskar i proportion till hur den tillgängliga garantivolymen minskar. LBBW ska betala ytterligare en årlig ersättning på 3,75 procent av den del av garantibeloppet som rör *ABS Verbriefungsportfolio* (ABS-portföljen) och som inte överstiger 1,5 miljarder euro. Det innebär att LBBW ska betala denna ytterligare ersättning fullt ut, så länge garantibeloppet för *ABS Verbriefungsportfolio* uppgår till minst 1,5 miljarder euro. Om garantibeloppet sjunker under 1,5 miljarder euro ska LBBW endast betala 3,75 procent av det återstående garantibeloppet i ersättning.

Åtaganden i samband med bolagsstyrning:

22. Den hittillsvarande styrelsen (*Verwaltungsrat*) ska omvandlas till en oberoende styrelse (*Aufsichtsrat*) i enlighet med bolagsstyrningskodexen.
 - a. Kontroll- och övervakningsfunktionerna kommer uteslutande att knytas till styrelsen och inte längre som hittills vara uppdelade mellan två organ (*Trägersversammlung* och *Verwaltungsrat*). För affärer av grundläggande betydelse kvarstår det sedvanliga kravet på styrelsens godkännande.

b. När det gäller ledningen av den dagliga och operativa verksamheten ska LBBW:s företagsledning vara oberoende och ha skyldigheter endast gentemot företaget. Det får inte förekomma några ålägganden från vare sig styrelsen eller ägar- eller bolagsstämman.

c. Hittillsvarande *Trägerversammlung* ska omvandlas till en bolags- eller ägarstämma. Dess befogenheter ska omfatta de sedvanliga uppgifter som en bolagsstämma har enligt aktiebolagslagstiftningen (t.ex. att fatta beslut om vinstdisposition, att sluta företagsavtal, att fatta beslut om likvidation etc.).

d. Samtliga styrelseledamöter ska uppfylla de lämplighetskrav som föreskrivs i den senaste versionen av kapitalkravsdirektivet⁽¹⁰⁾/§ 36 tredje stycket, s. 1 i KWG (den tyska lagen om kreditväsendet). Ledamöterna är lämpliga om de är pålitliga och har den fackkunskap som krävs för att de ska kunna fylla sin kontrollfunktion samt ta ställning till och övervaka LBBW:s verksamhet.

e. Antalet styrelseledamöter ska minska till 21.

f. Hälften av de platser som tillfaller andelsägarna ska tillsättas med externa sakkunniga personer.

g. Under omstruktureringen, dvs. från och med införandet av styrningsaspekterna till och med slutförandet av ändringen av den juridiska formen enligt punkt 24 (nedan) under 2013, kommer styrelsens ordförande att utses bland styrelsens ledamöter enligt punkt 22 led f (ovan). Därefter ska styrelsens ordförande utses i enlighet med det lagstadgade förfarandet i den tyska eller europeiska aktiebolagslagstiftningen.

23. Kommittéer

a. Riskkommittén

Den nuvarande kreditkommittén ska omvandlas till en traditionell riskkommitté, som inte bara har i uppgift att godkänna kreditbeslut enligt föreskrivna befogenheter utan även ska vara djupt engagerad i övergripande riskhanteringsfrågor. Ordförandeskapet ska övertas av en styrelseleda-

mot som har motsvarande fackkunskaper på bankområdet.

b. Revisionskommittén

Revisionskommittén ska ledas av en styrelseledamot som har särskild expertkompetens på bankredovisningsområdet.

c. Ledningskommittén (personal- och utnämningsskommitté)

En ledningskommitté inrättas för personalfrågor. Andelsägarnas företrädare i denna kommitté bildar samtidigt en utnämningsskommitté, som förbereder förslag på lämpliga kandidater till styrelsen inför ägar- eller bolagsstämman.

24. Ändring av den juridiska formen: Alla väsentliga innehållsmässiga styrningsaspekter för ett SE/aktiebolag (som tas upp under punkterna 22 och 23) ska införas omgående eller före den 31 december 2010. LBBW ska omvandlas till ett SE/aktiebolag med verkan senast den 31 december 2013, och vid sidan om att de innehållsmässiga styrningsaspekterna inför till slutet av 2010 ska de rättsliga och stadgemässiga anpassningarna till den ändrade juridiska formen förberedas på ett sådant sätt att dessa kan slutföras före den 31 december 2013.

25. Säkerställande av att företaget drivs enligt företagsekonomiska kriterier

a. Övergripande

I lagen om Landesbank Baden-Württemberg (*Landesbankgesetz – LBWG*) ska det klargöras att delstatsbankens verksamhet ska följa ekonomiska principer och att även de uppgifter som åligger delstatsbanken ska beaktas.

b. Specifikt för verksamheten

Det ska säkerställas att all ny verksamhet bygger på beräkningar av referensräntor, som inte är snedvridna till följd av garantiförbindelser.

⁽¹⁰⁾ EUT L 177, 20.6.2006, s. 1, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/111/EG av den 16 september 2009 om ändring av direktiven 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2007/64/EG vad gäller banker anslutna till centrala kreditinstitut, vissa frågor som gäller kapitalbasen, stora exponeringar, tillsynsrutiner och krishantering (EUT L 302, 17.11.2009, s. 97).

c. Förhållande till andelsägarna

Förhållandet till andelsägarna ska styras av den armlängdsprincip som är bruklig i förhållandet mellan ett bolag och dess aktieägare. Utdelningar till ägarna får endast ske i form av balanserade vinstmedel och intäkter från avveckling.

26. Strävan efter ett branschmässigt avkastningsmål (*return on equity*): I enlighet med omstruktureringsplanen strävar LBBW på medellång sikt (dvs. när omstruktureringen är slutförd 2013) och även i framtiden efter att avkastningen på eget kapital ska vara minst [10–12] procent före skatt med en kapitalbas som är anpassad efter riskprofilen.

Övriga åtaganden:

27. Till och med 2013 ska Tyskland varje år överlämna en lägesrapport till kommissionen. Rapporten måste innehålla en sammanfattning av läget vid genomförandet av omstruktureringsplanen samt detaljer om all avyttring av ägarandelar samt nedläggning av dotterbolag, avdelningar och kontor i enlighet med detta beslut. Obligatoriska uppgifter är datum för avyttring eller nedläggning, bokfört värde per den 31 december 2008, köpeskilling samt alla vinster och förluster i samband med avyttringen eller nedläggningen. Rapporten ska överlämnas inom en månad efter styrelsens godkännande av LBBW:s årsbokslut, dock senast den 31 maj varje år.”⁽¹¹⁾

3. KOMMENTARER FRÅN TYSKLAND

- (39) Tyskland ansöker om godkännande av omstruktureringsplanen. Tyskland förnekar inte att åtgärderna utgör ett stöd. Tyskland gör emellertid gällande att åtgärderna är förenliga med den inre marknaden enligt artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, efter det att ersättningsrätten för räddningsåtgärden har justerats och åtaganden framlagts.

4. SKÄL ATT INLEDA UNDERSÖKNINGSFÖRFARANDET

- (40) I beslutet att inleda förfarandet anförde kommissionen tvivel om huruvida den ursprungliga åtgärden är förenlig med meddelandet om behandlingen av värdeminskade tillgångar inom gemenskapens banksektor⁽¹²⁾ (nedan kallat *meddelandet om värdeminskade tillgångar*), i synnerhet när det gäller värdering och ansvarsfördelning. Enligt kommissionens uppfattning uppfylldes emellertid de

krav som anges i meddelandet om värdeminskade tillgångar när det gäller fastställande av vilka tillgångar som kan omfattas av en räddningsåtgärd, sätt att förvalta tillgångarna, insyn och redovisning samt garantiavgift.

- (41) Kommissionens tvivel om värderingen gällde den metod som använts och de antaganden som legat till grund för de beräkningar av portföljernas verkliga ekonomiska värde som utförts av LBBW:s sakkunniga. Dessa antaganden var enligt kommissionen inte tillräckligt försiktiga. Det var framför allt antagandena om sannolikheten för inställda återbetalningar, intäktskvoter, fastighetsprisernas utveckling på vissa marknader och korrelationer som inte var tillräckligt tillförlitliga enligt kommissionen. Dessutom var ABS-portföljen inte helt säkrad.

- (42) Kommissionen anförde därför tvivel om ansvarsfördelningen (inklusive ersättningen), eftersom denna korrigering av det verkliga ekonomiska värdet skulle få direkta följder för värderingen av garantiavgiften.

5. BEDÖMNING

5.1 Förekomsten av stöd

- (43) Enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

- (44) Kommissionen fastställde redan i beslutet att inleda förfarandet att rekapitaliseringen av LBBW och räddningsåtgärden handlar om statligt stöd. Stöddelen av kapitaltillskottet uppgår till 5 miljarder euro. Stödbeloppet i räddningsåtgärden motsvarar enligt meddelandet om värdeminskade tillgångar skillnaden mellan tillgångarnas överföringsvärde och marknadspriset. Överföringsvärdet motsvarar portföljens nominella värde minus den första förlusten (*first loss*). Med utgångspunkt i ett marknadsvärde på 18,143 miljarder euro (10,137 miljarder euro och 8,006 miljarder euro) och ett ekonomiskt värde på 27,915 miljarder euro (15,635 miljarder euro och 12,280 miljarder euro) beräknas räddningsåtgärden omfatta ett totalt stödbelopp på 9,772 miljarder euro.

- (45) Stödbeloppet för båda åtgärderna ligger på cirka 14,8 miljarder euro, vilket motsvarar mer än 9 procent av LBBW:s risktillgångar.

⁽¹¹⁾ Källa: Tysklands skrivelse av den 3 december 2009.

⁽¹²⁾ EUT C 72, 26.3.2009, s. 1.

5.2 Stödets förenlighet med den inre marknaden

5.2.1 Tillämpning av artikel 107.3 b i EUF-fördraget

- (46) Enligt artikel 107.3 b i EUF-fördraget kan kommissionen besluta att ett stöd är förenligt med den inre marknaden om det syftar till "att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi". Kommissionen vidhåller att det fortfarande föreligger risk för allvarlig störning av Tysklands ekonomi och att åtgärder för att stödja banker är ett lämpligt sätt att hantera denna risk. Den fortsatta granskningen av stödet ska därför ske med hänsyn till artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

- (47) I beslutet att inleda förfarandet godkändes de båda åtgärderna för en begränsad period på grundval av artikel 107.3 b i EUF-fördraget och tillämpliga meddelanden från kommissionen (*Meddelande från kommissionen – Tillämpning av reglerna om statligt stöd på åtgärder till förmån för finansinstitut med anledning av den globala finanskrisen*⁽¹³⁾ (nedan kallat *bankmeddelandet*), *Meddelande från kommissionen – Rekapitalisering av finansinstitut under den rådande finanskrisen: begränsning av stödet till minsta möjliga och garantier mot otillbörlig snedvridning av konkurrensen*⁽¹⁴⁾ (nedan kallat *rekapitaliseringsmeddelandet*), *Meddelande från kommissionen om behandlingen av värdepappersskade tillgångar inom gemenskapens banksektor*⁽¹⁵⁾ (nedan kallat *meddelandet om värdepappersskade tillgångar*) samt kommissionens meddelande om återställandet av lönsamheten och bedömningen av omstruktureringsåtgärder inom finanssektorn under den rådande krisen enligt reglerna om statligt stöd⁽¹⁶⁾ (nedan kallat *omstruktureringsmeddelandet*)). Eftersom kommissionen emellertid fortfarande ansåg att räddningsåtgärden kunde medföra konkurrensproblem inleddes ett undersökningsförfarande. Därför måste kommissionen i det nuvarande undersökningsskedet för det första pröva om det kvarstår några konkurrensproblem i samband med räddningsåtgärden och om det är förenligt med den inre marknaden att förlänga det tidsbestämda beviljade stödet som omstruktureringsstöd.

5.2.2 Räddningsåtgärdens förenlighet med den inre marknaden

- (48) Kommission bedömer räddningsåtgärden med hänsyn till artikel 107.3 b i EUF-fördraget och på grundval av meddelandet om värdepappersskade tillgångar⁽¹⁷⁾. Enligt meddelandet om värdepappersskade tillgångar är stödet en räddningsåtgärd om det befriar den mottagande banken från (eller kompenserar den för) skyldigheten att regi-

strera en förlust eller en reserv för en eventuell förlust på grund av dess värdepappersskade tillgångar och/eller frigöra lagstadgat kapital för andra ändamål. Kommissionen ska på grundval av särskilda kriterier undersöka om detta stöd är förenligt med den inre marknaden. Granskningen sker på grundval av följande kriterier: i) vilka tillgångar som kan omfattas av räddningsåtgärder, ii) hur insyn och redovisning tillämpas, iii) hur tillgångarna förvaltas, iv) om värderingsmetoden är lämplig och samstämmig, v) om ersättningen och ansvarsfördelningen är rimliga samt vi) om kommissionen behöver pröva den omstruktureringsplan som ska läggas fram.

- (49) I beslutet att inleda förfarandet fastslog kommissionen att den räddningsåtgärd som vidtagits för LBBW uppfyllde alla ovannämnda kriterier utom kriterierna för värderingsmetoden och ansvarsfördelningen inklusive ersättningen. Tyskland lyckades emellertid undanröja merparten av dessa tvivel genom flera ändringsförslag.

Värdering

- (50) Inom ramen för undersökningen värderade kommissionen portföljen med hjälp av kommissionens interna sakkunniga samt externa sakkunniga. Det verkliga ekonomiska värdet på ABS-portföljen uppgår till [14–15] miljarder euro och är därmed [1–2] miljarder euro lägre än det värde som LBBW uppgivit. Däremot stämde det verkliga ekonomiska värdet på Sealink-portföljen. Således bekräftades kommissionens tvivel när det gäller värderingen av de tillgångar som omfattas av räddningsåtgärden.
- (51) Vid granskningar av andra räddningsåtgärder har kommissionen tagit del av olika metoder som de berörda bankerna använt för att beräkna det verkliga ekonomiska värdet på en portfölj. Ett av alternativen för strukturerade kreditprodukter är att (som LBBW) genomföra ett stresstest av antagandena om sannolikheten för inställda återbetalningar, korrelationer och kreditförluster för de berörda tillgångarna.
- (52) För att pröva huruvida antagandena var tillräckligt försiktiga jämförde kommissionen med andra fall, särskilt LBBW:s Sealink-portfölj och andras undersökningar. Olika antaganden gjordes beroende på tillgångsklass. För att fastställa vilken effekt antagandena skulle få på ABS-portföljen bad kommissionen LBBW:s experter att på grundval av dessa antaganden värdera ett volymvikat stickprov med 40 slumpvis utvalda positioner samt de fem största positionerna ännu en gång.

⁽¹³⁾ EUT C 270, 25.10.2008, s. 8.

⁽¹⁴⁾ EUT C 10, 15.1.2009, s. 2.

⁽¹⁵⁾ EUT C 72, 26.3.2009, s. 1.

⁽¹⁶⁾ EUT C 195, 19.8.2009, s. 9.

⁽¹⁷⁾ Detta meddelande återopades för första gången i kommissionens beslut av den 13 mars 2009 i ärendet C 9/09, *Dexia* (ännu ej offentliggjort).

- (53) De strukturerade lånetranchernas prioritetsordning ledde till att tillämpningen av antagandena i stresstestet fick mycket varierande effekter. Portföljtrancherna var särskilt robusta i några av tillgångsklasserna, t.ex. icke-konforma krediter i Storbritannien. Det var endast vid försiktiga antaganden som dessa tranchers verkliga ekonomiska värde hamnade i närheten av marknadskursen, fastän deras marknadsvärde brukar ligga under det nominella värdet. Det förhöll sig helt annorlunda med trancherna i några av de fastighetsbaserade värdepapperen (*Commercial Mortgage-Backed Securities* och *Commercial Mortgage Obligations*). I dessa tillgångsklasser fanns de största skillnaderna, inte bara mellan de båda LBBW-portföljerna utan i förhållande till andra fall. Enligt dessa nya, försiktiga antaganden skulle stickprovets totala nominella värde vara 1 559 miljoner euro, vilket ledde till en skillnad på 143 miljoner euro i förhållande till det pris som LBBW-experterna beräknat utifrån sitt basscenario.
- (54) Genom extrapolation uppskattade kommissionen de potentiella effekterna på hela portföljen. I denna uppskattning tog kommissionen hänsyn till flera kvalitativa aspekter i stickprovet för att undvika att vissa effekter förstärktes orimligt mycket. Beroende på vilken extrapolationsmetod och korrigeringsfaktor som tillämpades, beräknades de förväntade förlusterna till mellan 2,9 och 4,3 miljarder euro.
- (55) Med undantag för vissa portföljspecifika kännetecken som skulle kunna få omotiverat negativa effekter på portföljnivå anser kommissionen att de förväntade förlusterna för hela portföljen enligt den mest balanserade bedömningen bör ligga på [3–4] miljarder euro. Det verkliga ekonomiska värdet uppskattas således till [14–15] miljarder euro, dvs. [1–2] miljarder euro lägre än i anmälan.
- Ansvarsfördelning
- (56) Enligt meddelandet om värdeminskade tillgångar ska bankerna i största möjliga utsträckning bära de kostnader som hänför sig till värdeminskade tillgångar. Tillgångarna ska därför överföras till ett pris som motsvarar eller understiger det verkliga ekonomiska värdet. I samband med detta måste man först skriva ned tillgångarna till det verkliga ekonomiska värdet eller upprätta en första förlust-klausul om det finns en garanti.
- (57) I det föreliggande stödförfarandet genomfördes räddningsåtgärden utan att ABS-portföljen skrevs ned till sitt verkliga ekonomiska värde. Men som garanti för den ansvarsfördelning som krävs åtog sig LBBW att ansvara för en första förlust, som omfattar garantiportföljens första förluster på sammanlagt 1,9 miljarder euro. Sedan dess har hela detta belopp avskrivits.
- (58) Eftersom kommissionen korrigerat ned det verkliga ekonomiska värdet på ABS-portföljen med [1–2] miljarder euro i förhållande till bankens ursprungliga värdering, kommer de förväntade förlusterna från ABS-portföljen inte längre att absorberas av någon avskrivning eller tillräckligt hög första förlust-garanti. För att åtgärderna ska vara förenliga med bestämmelserna för statligt stöd i enlighet med meddelandet om värdeminskade tillgångar, måste man därför göra ytterligare en nedskrivning som täcker det verkliga ekonomiska värdets minskning, eller korrigera överföringsvärdet (dvs. höja betalningssäkeringen) till det verkliga ekonomiska värdet om det finns en garanti för tillgången. I detta fall skulle det av redovisningsskäl inte gå att göra en sådan nedskrivning utan att ändra transaktionens struktur, eftersom de strukturerade värdepapperen är skyddade mot potentiella förluster genom räddningsåtgärder.
- (59) Följaktligen ligger överföringsvärdet över det verkliga ekonomiska värdet. Om risktagandet gäller ett värde som överstiger det verkliga ekonomiska värdet uppfylls inte kriteriet om fullständig ansvarsfördelning på förhand i enlighet med meddelandet om värdeminskade tillgångar. Då blir stödsinlaget i åtgärden större i motsvarande mån och kan beviljas endast om man inför villkor som gör det möjligt att kräva tillbaka det extra stödet i ett senare skede (t.ex. genom klausuler om återbetalning) eller genomför en genomgripande omstrukturering (se punkt 41 och avsnitt 5.2 i meddelandet om värdeminskade tillgångar).
- (60) En klausul om återbetalning innebär i regel att den stödmottagande banken i ett senare skede återbetalar förmånen i samband med det högre risktagandet, dvs. att den måste betala tillbaka hela den del av garantibeloppet som överstiger det verkliga ekonomiska värdet. Om det inte är möjligt att kräva tillbaka hela beloppet (*claw-back*) måste långtgående kompenserande åtgärder vidtas.
- (61) Om det finns en garanti kan kravet om återbetalning uppfyllas genom en lämplig ersättning för det belopp som överstiger det verkliga ekonomiska värdet. I föreliggande fall ska LBBW betala en ersättning på 10 procent per år för den garanti som överstiger 1,5 miljarder euro. Ersättningen omfattar både förmånseffekten av det sänkta kapitalkravet för de 1,5 miljarder euro som omfattas av garantin (nuvarande räntesats 6,25 procent) och höjningen med 3,75 procent (vilket innebär att det totala beloppet blir 56,25 miljoner euro per år) ⁽¹⁸⁾.
- ⁽¹⁸⁾ Återbetalningskravet påverkas inte heller av en ensidig uppsägning, såvida inte garantin sänks till ett belopp lägre än 1,5 miljarder euro. I så fall ska LBBW ansvara för alla ytterligare förluster.

(62) Det kan framstå som en liten höjning vid första anblicken. Men som redan nämnts måste man i fråga om framtida förluster tänka på att den statliga garantin inte träder i kraft förrän den första förlusttäckningen på 1,9 miljarder euro är utnyttjad. Således är det osannolikt att garantin tas i anspråk innan delstaten Baden-Württemberg i egenskap av beviljare av statligt stöd har skapat omfattande reserver för sådana betalningar⁽¹⁹⁾. Det är oklart när de potentiella förluster som kommissionen beräknat kan inträffa, och därför kan det hända att de sammanlagda avgiftsbetalningarna räcker för att täcka alla eventuella berörda förluster. Höjningen av ersättningen bidrar på så vis till att undanröja de tvivel som kommissionen haft när det gäller ansvarsfördelningen. Dessutom bör den omstrukturering som banken åtagit sig vara så pass omfattande och långtgående att den tillsammans med de kompenserande åtgärderna i tillräcklig utsträckning utjämnar bristerna i det föreskrivna återbetalningskravet. Kommissionens tvivel om lämplig ansvarsfördelning har undanröjts under denna punkt.

(63) Eftersom det verkliga ekonomiska värdet på Sealink-portföljen bekräftades krävs det inga justeringar av denna del.

Ersättning

(64) I beslutet att inleda förfarandet fastslog kommissionen att den ersättning som den mottagande banken ska betala är ett lämpligt sätt att täcka den del av risken för framtida förluster som ligger över tillgångarnas verkliga ekonomiska värde enligt meddelandet om värdeminskade tillgångar. Ersättningen har beräknats på grundval av den räntesats som skulle ha legat till grund för motsvarande rekapitalisering, och effekten av det sänkta kapitalkravet har använts som referens i enlighet med meddelandet om värdeminskade tillgångar.

(65) Med hänsyn till effekten av det sänkta kapitalkravet borde ersättningen emellertid sänkas med 0,75 procentenheter till 6,25 procent per år. Minst 50 procent av det lagstadgade egna kapitalet måste utgöras av primärt kapital. Enligt nuvarande bestämmelser⁽²⁰⁾ får det supplementära kapitalet inte utgöra mer än 100 procent av det primära kapitalet. Det innebär att ett eget kapital som består av 50 procent primärt kapital och 50 procent supplementärt kapital uppfyller de lagstadgade kraven. Enligt Europeiska centralbankens rekommendation av den 20 november 2008 om rekapitaliseringsåtgärder finns

det en prisskillnad på 1,5 procent mellan primärt och supplementärt kapital, och därför är det lämpligt att sänka ersättningen med 150 räntepunkter⁽²¹⁾. Om man efter rekapitaliseringsmeddelandet betraktar 7 procent som lämplig ersättning för primärt kapital utan kapitaltillskott, bör ersättningen för supplementärt kapital vara 5,5 procent. Medelvärdet av de två räntesatserna är 6,25 procent.

(66) Med hänsyn till de skäl som nämnts måste LBBW betala ersättning på 6,25 procent per år av effekten av det sänkta kapitalkravet på 4,476 miljarder euro, vilket motsvarar ett belopp på 279,75 miljoner euro. Tillsammans med återbetalningskravet på 56,24 miljoner euro blir det en ersättning på 336 miljoner euro per år, vilket står i proportion till de ovannämnda aspekterna.

5.2.3 Omstruktureringsstödet förenlighet med den inre marknaden

(67) Kommissionen måste bedöma alla fortsatta räddningsåtgärder som omstruktureringsstöd. Bedömningen av huruvida omstruktureringsstödet är förenligt med den inre marknaden sker mot bakgrund av finanskrisen och på grundval av kommissionens omstruktureringsmeddelande. Även om gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter⁽²²⁾ har återopats vid tidigare beslut, har kommissionen klargjort i punkt 49 i omstruktureringsmeddelandet att allt stöd som anmäls till kommissionen till och med den 31 december 2010 ska bedömas som omstruktureringsstöd till banker på grundval av omstruktureringsmeddelandet och inte enligt gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.

(68) I omstruktureringsmeddelandet fastställs inga villkor för en banks skyldighet att framlägga en omstruktureringsplan, utan man hänvisar till tidigare meddelanden när det gäller omstruktureringens nödvändighet och räckvidd. Kommissionen anser att LBBW är i behov av en omfattande omstrukturering, eftersom stödet förhindrade att banken stängdes av bankinspektionen och det totala stödet motsvarade 2 procent av bankens totala risktillgångar. Denna uppfattning stämmer överens med punkt 4 i omstruktureringsmeddelandet och punkt 55 i meddelandet om värdeminskade tillgångar.

⁽¹⁹⁾ Se framför allt fotnot 4.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning) (EUT L 177, 30.6.2006, s. 201).

⁽²¹⁾ Kommissionens beslut av den 31 juli 2009 i ärende N 314/09, *Deutsche Entlastungsregelung für wertgeminderte Vermögenswerte* (EUT C 199, 25.8.2009, s. 3).

⁽²²⁾ EUT C 244, 1.10.2004, s. 2. I punkt 42 i bankmeddelandet från oktober 2008 hänvisas uttryckligen till detta.

(69) Enligt omstruktureringsmeddelandet måste man i omstruktureringsplanen för det första visa att den omstruktureringsprocess som den stödmottagande banken genomgår är lämplig för att återställa långsiktig lönsamhet. För det andra måste stödbeloppet begränsas till vad som är absolut nödvändigt, och såväl den stödmottagande som dess andelsägare bör i första hand använda egna medel för omstruktureringen. Åtgärder måste vidtas för att begränsa den snedvridning av konkurrensen som uppstår genom det konstlade stödet till stödmottagarnas marknadsstyrka samt för att säkra upprätthållandet av en konkurrensutsatt banksektor. Dessutom måste frågor om övervakning och förfaranden redas ut.

Återställande av långsiktig lönsamhet

(70) Vid den konkurrensrättsliga bedömningen av en omstruktureringsplan kontrollerar kommissionen att banken är kapabel att återställa långsiktig lönsamhet utan statligt stöd (avsnitt 2 i omstruktureringsmeddelandet).

(71) Enligt omstruktureringsmeddelandet har långsiktig lönsamhet uppnåtts när den omstrukturerade banken kan konkurrera på kapitalmarknaden av egen kraft, med iakttagande av relevanta rättsregler. Detta innebär att banken kan täcka alla sina kostnader och uppvisa en rimlig avkastning på eget kapital, med beaktande av bankens riskprofil. Långsiktig lönsamhet förutsätter dessutom att allt statligt stöd antingen återbetalas på sikt, såsom planerat vid tidpunkten för beviljandet, eller att ersättning erläggs på normala marknadsvillkor så att det garanteras att allt ytterligare statligt stöd upphör. Återställandet av en banks lönsamhet bör huvudsakligen härröra från interna åtgärder och genomförandet av en trovärdig omstruktureringsplan. Dessutom bör omstruktureringsplanen identifiera orsakerna till bankens svårigheter och bankens egna brister samt förklara hur bankens underliggande problem kan lösas. Omstrukturering innebär att man måste överge all verksamhet som skulle fortsätta att vara förlustbringande på medellång sikt av strukturella skäl.

(72) För det första verkar den omstrukturering som LBBW har inlett enligt Tysklands omstruktureringsplan vara lämplig för att återställa långsiktig lönsamhet. Enligt omstruktureringsplanen beräknas primärkapitalkvoten bli [9–11] procent 2013 och avkastningen på eget kapital bli [10–12] procent samma år. Till och med under extremt svåra förhållanden skulle dessa tal ligga långt över den lagstiftade nivå som krävs och motsvara marknadens förväntningar på en bank med LBBW:s riskprofil. Enligt omstruktureringsplanen ska LBBW vara i stånd att täcka alla sina kostnader och börja betala tillbaka det statliga stödet under 2013. Det finns heller inget som bevisar att banken skulle ha potentiella finansieringsproblem. LBBW:s likviditet har visat sig stabil under krisen, och banken har fortfarande en tillräcklig likviditetsreserv. Framtida finansiering och finansieringskostnader har bedömts.

(73) Inte ens med utgångspunkt i det pessimistiska scenariot för LBBW skulle banken behöva något ytterligare stöd. Primärkapitalkvoten skulle inte bli lägre än 7,0 procent under omstruktureringen, och primärkapitalkvoten skulle ligga på [9–10] procent 2013, medan avkastningen på eget kapital bara skulle bli [6–7] procent. Även om riskkostnader och risktillgångar skulle öka ytterligare, skulle banken ändå uppfylla de lagstadgade kraven på eget kapital.

(74) LBBW:s reviderade affärsmodell är en avgörande faktor för att se till att det är realistiskt att lönsamheten kan återställas. LBBW ska omvandlas till en affärsbank med tydlig inriktning på små och medelstora företag samt privatpersoner och ska erbjuda en rad företagsfinansieringsprodukter och vissa investeringsprodukter till vissa kundgrupper (företagskunder och sparbanker). Utbudet omfattar väletablerade produkter som har ett brett kundunderlag (däribland även kunder som banken haft i många år). Detta bör utgöra en god bas för ett solitt kommersiellt bankföretag, och därigenom ska man avveckla den verksamhet som är opportunistisk och styrd av kapitalmarknaden.

(75) Kommissionen har bedömt trovärdigheten i omstruktureringsplanen på grundval av LBBW:s tidigare verksamhetsresultat och aktuella rapporter från LBBW (bl.a. vad man kommit fram till i ledningsinformationssystemet och rapporter om riskhantering). Dessutom har kommissionen tagit hänsyn till riskvärderingar som utarbetats av den ansvariga styrelsen i enlighet med relevanta EU-direktiv, samt rapporter från kreditvärderingsföretag. Kommissionen har undersökt om planeringen och de antaganden som ligger till grund för omstruktureringsplanen är förenliga med de senaste ekonomiska prognoserna och med scenarier som kommissionen även tillämpat i andra stödförfaranden.

(76) I omstruktureringsplanen tar man hänsyn till den relevanta information som finns tillgänglig och till att uttalanden i framtiden bara kan göras i begränsad utsträckning. Antagandena om hur risker, resultat och kapitalbas ska utvecklas framstår som tillräckligt pessimistiska. Riskerna i samband med den stora och relativt koncentrerade kreditstocken, alltså den risk som antagligen är störst efter risken i samband med investeringar i strukturerade värdepapper, begränsades genom räddningsåtgärden och åtgärdades därmed på lämpligt sätt. När det gäller återstående risker i samband med andra tillgångar och kreditstocksriskerna förutspår LBBW att de riskförebyggande åtgärderna ska öka markant under 2009 till och med jämfört med 2008. Från och med 2010 kommer riskkostnaderna att minska, och 2013 kommer de att ha nått en normal nivå. Ändå kan man utgå ifrån att LBBW:s riskkostnader även när läget normaliserats fortsätter att vara dubbelt så höga som kostnaderna för riskförebyggande åtgärder har varit hittills och kommer att ligga på samma nivå som i andra banker.

- (77) I omstruktureringsplanen utgår man dessutom inte från någon snabb återhämtning, utan snarare från kraftigt ökade risker och kreditförluster. Omstruktureringsplanen täcker dessa aspekter såväl genom högre avsättningar till riskförebyggande åtgärder som genom högre krav på eget kapital på grund av riskmigrationer och förluster på grund av inställda betalningar. Detta är resultatet av de gemensamma beräkningar som gjorts vid LBBW:s avdelningar för riskhantering och kreditgivning och således resultatet av att man kombinerat ett mer modellbaserat synsätt med expertbedömningar. Enligt modellerna förutspås en långsammare återhämtning, som i motsats till experternas bedömning sammantaget innebär en större sannolikhet för inställda återbetalningar, och experterna anser att förlusterna till följd av inställda betalningar är för lågt uppskattade i modellerna. Siffrorna från båda parter har justerats i vederbörlig ordning. Dessutom ger både historiska jämförelser och en jämförelse av de aktuella planstorlekarna belägg för att beräkningarna i hög grad överensstämmer med externa konjunkturindikatorer och ekonomiska indikatorer, vilket tyder på att man tagit hänsyn till konjunkturedgångens effekter i planeringen.
- (78) Av omstruktureringsplanen framgår också att riskkostnaderna för nya verksamheter och krediter blir mycket lägre än tidigare, eftersom omstrukturen gör det möjligt att minska riskerna avsevärt och kreditkvaliteten blir bättre i kärnverksamheten. På så vis kommer man helt och hållet att sluta investera i strukturerade värdepapper. De portföljer som är förenade med störst risk var föremål för räddningsåtgärder, som enligt kommissionens bedömning kan ses som tillräckliga. Därför förväntas inga ytterligare förluster när det gäller dessa. Men LBBW räknar ändå med kraftigt ökade riskkostnader under omstruktureringsskedet och utgår ifrån att dessa kostnader kommer att vara högre än de kostnader man hittills haft för riskförebyggande åtgärder. När det gäller kreditriskernas utveckling är förväntningarna försiktigt hållna.
- (79) LBBW förutspår att förlusterna på grund av inställda betalningar ska ligga kvar på en oförändrad nivå, men räknar med en mindre sannolikhet för inställda betalningar än kommissionen, särskilt när det gäller företagskunder. LBBW har emellertid slagit fast att de förväntade förlusterna ligger långt över de faktiska uppgifterna (för den senaste recessionen i Tyskland) och är i nivå med förväntade förluster hos övriga banker med samma kundgrupp. Banken har även framhållit dessa företagskunders ekonomiska styrka i jämförelse med andra företag i Europa och har betonat de fördelar som finns med starka kundrelationer. Dessutom har banken konstaterat att de förväntade förlusterna för detta marknadssegment som har särskilt stor betydelse för LBBW:s totala kreditrisk är i nivå med motsvarande segment i övriga banker.
- (80) Viss osäkerhet kvarstår när det gäller marknadsriskernas utveckling, men investeringar i strukturerade värdepapper är inte längre en av de mest riskbringande verksamheterna. Den egna förvaltningen ska minska avsevärt, och området värdepappersavveckling ska bygga på kapitalförvaltning och kundinriktad verksamhet. Dessutom ska man minska det totala utbudet av produkter och begränsa produkternas komplexitet. Marknadsrisken hanteras därför på lämpligt sätt i omstruktureringsplanen.
- (81) Ytterligare en viktig aspekt är kostnadsutvecklingen. LBBW räknar med att kunna minska förvaltningskostnaderna med 25 procent. Detta är trovärdigt, eftersom man enligt omstruktureringsplanen ska avveckla cirka 20 procent av avdelningarna och trimma strukturen, affärsområdena och produkterna.
- (82) Trots att tillgångarna och verksamhetsområdena minskar markant räknar LBBW bara med en måttlig minskning av inkomsterna jämfört med tidigare. I och med att cirka 30 procent av risktillgångarna avvecklas räknar man med att kunna nå upp till 87 procent av 2009 års inkomster. Inkomsternas sammansättning kommer att ändras, eftersom inkomsterna från företagskunder får större betydelse. Man utgår visserligen ifrån att affärsområdet Financial Markets (kapitalmarknad) fortfarande ska ge intäkter till banken, men inkomsterna från den egna förvaltningen ska ersättas av inkomster från avgifter. På det stora hela väntas intäktsläget bli stabilare och mindre beroende av fluktuerande marknadspriser.
- (83) För att betraktas som lämplig enligt omstruktureringsmeddelandet måste omstruktureringsplanen återställa bankens lönsamhet, identifiera orsakerna till bankens svårigheter och bankens egna brister samt förklara hur bankens problem kan lösas med hjälp av de omstruktureringssåtgärder som föreslås. Kommissionen anser att dessa villkor uppfylls, eftersom omstruktureringsplanen innebär att LBBW avvecklar den oproportionerligt stora kreditsubstitutverksamheten, minskar verksamheten på kapitalmarknaderna såväl när det gäller omfattning som komplexitet samt minskar utlandsverksamheten och i stället koncentrerar sig på sin kärnkompetens, som huvudsakligen ligger inom privatkundsverksamhet och verksamhet med små och medelstora företag på de regionala marknaderna.
- (84) Omstruktureringsplanen måste även ta upp hur befintliga och potentiella svagheter i bolagsstyrningsstrukturen ska hanteras. Kommissionen konstaterar att omstruktureringssåtgärder innebär grundläggande ändringar av den juridiska formen och bolagsstyrningen, så att LBBW löper mindre risk för otillbörligt inflytande från andelsägarnas sida och ser till att kontrollfunktionerna som helhet blir bättre.

- (85) Genom att vidta dessa åtgärder ser man till att LBBW inte avviker från sina konkurrenter, vare sig i fråga om bolagsordning, affärspolitik och interna förfaranden eller när det gäller de stadgeenliga organens roll och sammansättning. Det finns tillräckligt med skyddsåtgärder för att förhindra att affärsbeslut fattas på andra premisser än ekonomiska skäl. Dessutom kommer kvaliteten på företagets kontrollfunktioner att bli avsevärt bättre. Därtill får varje organ (ägarstämma, styrelse och företagsledning) en tydligare och mer konsekvent avgränsad roll i förhållande till övriga organ. Genom att oberoende experter tar plats i styrelserna och alla ledamöter får genomgå ett lämplighetstest blir styrelsen mer professionell.
- (86) På så vis har banken och dess andelsägare enats om en ram för bolagsstyrningen, som helt och hållet uppfyller kraven för ett privat företag och som innebär att man tillämpar den (frivilliga) tyska bolagsstyrningskodexen. Dessutom införs sträng tillämpning av företagsekonomiska principer i lagen om Landesbank Baden-Württemberg och i LBBW:s bolagsstadga.
- (87) Den form av stämma som hittills funnits, *Trägerversammlung*, har omfattande befogenheter och är därför en källa till otillbörligt inflytande. Denna kommer att omvandlas till en bolags- eller ägarstämma utan ytterligare möjligheter till inflytande. Det kommer att ske en tydlig uppdelning av företagsledningens och styrelsens uppgifter och ansvarsområden. I enlighet med den tyska bolagsstyrningskodexen ska en tredjedel av styrelsens ledamöter vara oberoende. Alla ledamöter ska uppfylla de lämplighetskriterier som införts av den tyska finansinspektionen (*Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, BaFin*) och som ska säkerställa att nya styrelseledamöter har tillräckliga fackkunskaper. Under omstruktureringen kommer en oberoende styrelseledamot att fungera som styrelseordförande. Revisionskommittén och riskkommittén överensstämmer med principerna för bästa styrning av banker och uppfyller ännu strängare lämplighetskriterier. För att ge en slutgiltig karaktär åt den ändrade ramen för bolagsstyrning kommer LBBW att omvandlas till aktiebolag från att ha varit ett offentligt bolag.
- (88) Principerna för riskhantering ska dessutom ändras eller har redan ändrats, så att färre av de beslut som innebär ett risktagande fattas utifrån andra än rent företagsekonomiska principer. Genom dessa åtgärder garanteras så långt det är möjligt att bolagsstyrningen inte utgör en risk för bankens framtida lönsamhet.
- (89) Dessutom finns det inget som tyder på att LBBW kommer att fortsätta med affärsområden som skulle vara för-
lustbringande på medellång sikt av strukturella skäl eller skulle utsätta banken för risker som inte står i proportion till bankens riskhantering eller egna kapital. Kreditsubstitutverksamheten har helt och hållet upphört, återstående portföljer kommer att upplösas, den egna förvaltningen ska minska avsevärt och kreditrisken – i synnerhet koncentrationsrisken i LBBW:s kärnverksamhet – kommer att bli föremål för hård granskning och ska likaså minska avsevärt. På det stora hela får LBBW en öppnare och enklare intäkt- och riskprofil.
- (90) LBBW har dragit lärdom av krisen och tagit initiativ till en rad förändringar i affärsstrategin och riskhanteringen, vilket kommer att göra banken mindre utsatt i framtiden. Hit hör särskilt inriktningen mot de affärsområden där banken har särskild kompetens och mångåriga låneförhållanden samt minskningen av koncentrationsrisken.
- (91) Sammantaget är LBBW:s omstruktureringsplan därför lämplig för att återställa bankens lönsamhet på lång sikt.
- Eget bidrag från den stödmottagande banken
- (92) Enligt avsnitt 3 i omstruktureringsmeddelandet bör stödet begränsas till vad som är absolut nödvändigt och stödmottagaren lämna ett eget bidrag till omstruktureringskostnaderna. Det framgår av omstruktureringsplanen att LBBW i enlighet med omstruktureringsmeddelandet planerar en lämplig ansvarsfördelning, så att ett överdrivet risktagande förhindras.
- (93) Det finns inget i omstruktureringsplanen som ger anledning att anta att stödet är större än de kostnader som är nödvändiga för att återställa lönsamheten. Det mottagna stödet är nödvändigt för att se till att LBBW vid ett basscenario förfogar över en tillräcklig kapitalbuffert och vid ett pessimistiskt scenario är i stånd att uppfylla de lagstadgade kraven på eget kapital. Mer kapital än så har LBBW inte fått.
- (94) På grund av resursbrist och det förvärvsförbud som Tyskland åtagit sig är det dessutom uteslutet att förvärva aktier eller använda statliga medel till nyinvesteringar.
- (95) I enlighet med vad som föreskrivs under punkt 24 i omstruktureringsmeddelandet bär LBBW en del av kostnaderna för omstruktureringen genom att erlägga en rimlig ersättning för kapitaltillskottet och räddningsåtgärden.

(96) LBBW bidrar även till omstruktureringen genom långtgående avyttringar, bland annat genom försäljning av enheter som har betydelse för bankens affärsmodell.

(97) Eftersom andelsägarna har tillfört kapital till banken i proportion till sina respektive andelar är ansvarsfördelningen rimlig åtminstone när det gäller andelsägargrupperna.

(98) Men även de små andelsägarna bidrar till omstruktureringen av LBBW i och med förbudet att upplösa reserver för användning till kuponger för primärkapital- och supplementärkapitalinstrument. Enligt punkt 26 i omstruktureringsmeddelandet bör en bank inte använda statligt stöd till ersättning för egna medel om avkastningen inte räcker till. Tyskland har åtagit sig att under de följande tre åren endast att använda kapitalinstrument om det inte krävs någon upplösning av reserver. Följaktligen är det säkerställt att ersättning för egna medel endast betalas ut vid tillräcklig avkastning och att inga statliga medel används för betalningar till andelsägare.

Åtgärder för att undvika snedvridning av konkurrensen

(99) Enligt avsnitt 4 i omstruktureringsmeddelandet spelar åtgärder för att begränsa snedvridningar av konkurrensen till följd av statligt stöd en viktig roll. De är nödvändiga för att förhindra en förlängning av de snedvridningar av konkurrensen som är följden av ett alltför högt risktagande och ohållbara affärsmodeller. Sådana åtgärder bör vara särskilt anpassade för att ta itu med snedvridningar på de marknader där den stödmottagande banken är verksam efter omstruktureringen. Sådana åtgärders typ och form är beroende av två kriterier: för det första stödbeloppets storlek och de villkor och omständigheter på grundval av vilka stödet beviljats och för det andra särdragen på den eller de marknader där den stödmottagande banken kommer att bedriva sin verksamhet.

(100) Enligt punkt 31 i omstruktureringsmeddelandet bedömer kommissionen stödets storlek och de snedvridningar av konkurrensen som stödet leder till genom att beakta stödbeloppet både i absoluta tal och i förhållande till bankens risktillgångar. Stödet uppgår i detta fall till 14,8 miljarder euro, som består av en rekapitalisering på 5 miljarder euro och ett stöd på 9,8 miljarder euro i form av sänkt kapitalkrav. Stödbeloppet motsvarar efter genomförda åtgärder mer än 9 procent av risktillgångarna. Åtgärderna motsvarar [40–50] procent av LBBW:s egna medel (per den 30 juni 2009). Eftersom den stöd-

mottagande banken därigenom har fått ett stort stöd är det nödvändigt att vidta långtgående åtgärder för att begränsa eventuell snedvridning av konkurrensen till följd av det statliga stödet.

(101) När det gäller räckvidd och omfattning av åtgärderna för att begränsa snedvridning av konkurrensen till följd av det statliga stödet bör man även ta hänsyn till storleken på den stödmottagande bankens eget bidrag och ansvarsfördelningen. Med hänsyn till ovannämnda bedömning att det egna bidraget och ansvarsfördelningen var rimliga krävs inga ytterligare långtgående åtgärder. För att begränsa eventuell snedvridning av konkurrensen har Tyskland åtagit sig att både vidta strukturella åtgärder och uppfylla en rad skyldigheter.

(102) Inom ramen för de strukturella åtgärderna ska LBBW minska sin balansomslutning med sammanlagt 41 procent jämfört med balansdagen den 31 december 2008 genom att avveckla icke-strategisk verksamhet och sälja ägarandelar. De befintliga risktillgångarna ska minskas med cirka [40–60] procent.

(103) Det finns planer på att avyttra ett stort antal dotterbolag i Tyskland och i utlandet samt att sälja ägarandelar i företag som ägs gemensamt med offentligrättsliga kreditinstitut i Tyskland och som är av stor betydelse för samarbetet mellan de offentligrättsliga kreditinstituten. LBBW har gått med på att göra ansenliga nedskärningar i andelsportföljen. Avyttringarna rör bland annat det enda av LBBW:s företag som kan tillhandahålla [...] i [...], enheter som ingår i LBBW:s kärnverksamhet (nämligen ägarandelarna i företagen i S-Finanzgruppe) och LBBW:s europeiska dotterbolag [...] samt LBBW Luxembourg, som tillhandahåller tjänster för tyska kärnkunder utanför de tyska marknaderna. Tyskland har åtagit sig att se till att LBBW inte sänker värdet på de enheter som ska avyttras genom att locka till sig kunder eller personal från dessa. En tillräckligt kvalificerad sakkunnig person (*trustee*) kommer löpande och heltäckande att övervaka och noggrant kontrollera att avyttringarna sker på ett fullständigt och korrekt sätt. Avyttringarna måste ha slutförts innan omstruktureringsperioden är slut. I annat fall kommer man att utse en avyttringsförvaltare (*divestiture trustee*) som ska ansvara för genomförandet av avyttringarna [...].

(104) En väsentlig del av dessa minskningar är följden av att LBBW överger kreditstitutverksamheten.

- (105) Det krävs inga ytterligare åtgärder för att undanröja eventuella konkurrensproblem med hänsyn till vad som kännetecknar de marknader där den stödmottagande banken kommer att vara verksam efter omstruktureringen (se punkt 32 i omstruktureringsmeddelandet). Detta beror på den omstrukturerade bankens begränsade marknadsnärvaro. I grund och botten är det bara i LBBW:s kärnregion Baden-Württemberg som banken har en stark marknadsnärvaro. Bankens roll i systemet bygger inte på att den har en stark ställning som inhemsk kreditgivare utan snarare på att den är sammanflätad med andra banker och investeringsinstitutioner. Därför krävs det inga ytterligare åtgärder för att upprätthålla och återställa en konkurrensutsatt marknad. Kommissionen ser det emellertid som positivt att LBBW även gör avyttringar på sina kärnmarknader. Den planerade avvecklingen av områden inom kärnverksamheten bör kunna öppna för affärsmöjligheter för konkurrenterna i kärnregionerna och kan ses som ytterligare en del av den omfattande omstruktureringen.
- (106) Utöver dessa långtgående strukturella åtgärder har LBBW åtagit sig att uppfylla en rad skyldigheter. Dessa åtaganden omfattar mer än bara skyldigheten att avstå från aggressiv marknadsföring. Tyskland har åtagit sig att se till att LBBW under tre år inte får erbjuda förmånligare villkor än de förmånligaste villkor som erbjuds bland de tio viktigaste konkurrenterna på kärnmarknaderna, dvs. små och medelstora företagskunder samt privatkunder i Tyskland. LBBW bör alltså inte vara i stånd att erbjuda bättre villkor än de konkurrenter som inte fått något statligt stöd.
- (107) Dessutom har LBBW gått med på ett förvärvsförbud, som gör att banken inte får förvärva några konkurrerande företag. Detta förhindrar stödfinansierad oorganisk tillväxt i LBBW. Åtagandet om att sträva efter en tvåsiffrig avkastning på eget kapital och låta ny verksamhet bygga på referensrantesatser, som inte ger någon snedvridning på grund av garantiförbindelser, leder till att risken och sannolikheten minskar för att banken ska konkurrera med hjälp av pris i stället för prestation i förhållande till de banker som inte har fått något statligt stöd.
- (108) Dessutom skapas mer öppenhet genom den nya företagsstrukturen, där det affärsområde som ska avvecklas blir tydligt avgränsat från kärnverksamheten, och genom att de olika filialerna avgränsas på nytt och separeras från verksamheten. Den omfattande nedskärningen inom kapitalmarknadsverksamheten leder till mindre möjligheter att dölja eventuella otillfredsställande operativa resultat i kreditverksamheten, så att man får bättre marknadsdisciplin och minskar den potentiella snedvridningen av konkurrensen.
- (109) Mot bakgrund av detta paket med olika åtgärder som kompenserar varandra anser kommissionen att tillräckliga skyddsåtgärder har vidtagits för att begränsa eventuell snedvridning av konkurrensen till följd av det omfattande stödet till LBBW.
- #### 5.2.4 Genomförande och övervakning
- (110) Enligt avsnitt 5 i omstruktureringsmeddelandet måste detaljerade rapporter läggas fram regelbundet för kommissionen, så att den kan bedöma om omstruktureringsplanen genomförs på ett korrekt sätt. Den första rapporten ska läggas fram inför kommissionen senast sex månader efter godkännandet av omstruktureringsplanen. För att kommissionen ska kunna bedöma om omstruktureringsplanen genomförs på ett korrekt sätt ska Tyskland tillsätta en förvaltare som ansvarar för övervakningen och varje år överlämnar en lägesrapport. Den första rapporten ska läggas fram i maj 2010. Övervakningen av att omstruktureringsplanen sker på ett korrekt sätt har enligt kommissionens uppfattning ombesörjts.
- (111) Det är praxis att kommissionen tillåter en medlemsstat att vid extraordinära omständigheter justera åtagandena⁽²³⁾. Kommissionen kommer därför om det är sakligt motiverat att efter begäran från Tyskland bevilja att genomförandefristerna förlängs eller enskilda eller alla åtgärder som åtaganden gäller upphävs och/eller ersätts.
- ## 6. SLUTSATSER
- (112) Kommissionen anser för det första anser att räddningsåtgärden mot bakgrund av de ändringar som Tyskland inkommit med den 3 december 2009 är förenlig med direktivet om värdeminskade tillgångar och följaktligen även är förenlig med artikel 107.3 b i EUF-fördraget. I och med dessa ändrade åtgärder har de konkurrensproblem undanröjts som kommissionen anförde i beslutet att inleda förfarandet av den 30 juni 2009.
- (113) Kommissionen anser för det andra att omstruktureringsåtgärderna är lämpliga för att återställa LBBW:s långfristiga lönsamhet, att de ombesörjer en tillräcklig ansvarsfördelning och att de på ett lämpligt och rimligt sätt kompenserar för den snedvridning av konkurrensen som kan ske till följd av räddningsåtgärderna i fråga. Den framlagda omstruktureringsplanen för LBBW uppfyller kriterierna för ett omstruktureringsmeddelande på ett sådant sätt att omstruktureringsåtgärderna kan ses som förenliga med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 b i EUF-fördraget. Kapitaltillskottet och garantierna kan därför godkännas så som de anges i omstruktureringsplanen.

⁽²³⁾ Se kommissionens beslut av den 22 oktober 2008 i ärende C 10/08, IKB (EUT L 278, 23.10.2009, s. 32).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den räddningsåtgärd som delstaten Baden-Württemberg har genomfört till förmån för Landesbank Baden-Württemberg när det gäller värdeminskade strukturerade värdepapper utgör ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Stödet är förenligt med den inre marknaden.

Artikel 2

Det omstruktureringsstöd som Landesbank Baden-Württemberg beviljats av sina statliga delägare utgör ett stöd i den mening

som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Stödet är förenligt med den inre marknaden på villkoret att åtagandena i bilagan till detta beslut uppfylls.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till Förbundsrepubliken Tyskland.

Utfärdat i Bryssel den 15 december 2009.

På kommissionens vägnar

Neelie KROES

Ledamot av kommissionen

BILAGA

Tysklands åtaganden

Tyskland har lovat att LBBW ska genomföra omstruktureringsplanen och gjort följande utfästelser (när det gäller minskning av balansomslutning och risktillgångar samt avyttringar) och åtaganden:

"Förbundsregeringen och LBBW lovar härmed att vidta följande strukturella åtgärder för omstrukturering av LBBW:

3. LBBW ska avveckla cirka 182 miljarder euro, dvs. cirka 41 procent, av sina tillgångar från 2008 (cirka 448 miljarder euro i balansomslutning per den 31 december 2008). Av dessa ska tillgångar till ett värde av cirka [125–135] miljarder euro ha avvecklats senast den 31 december 2013.
4. LBBW ska avveckla cirka [80–100] miljarder euro, dvs. cirka [40–60] procent, av sina risktillgångar från 2008 (cirka 178 miljarder euro per den 31 december 2008). Av dessa ska tillgångar till ett värde av cirka [60–80] miljarder euro ha avvecklats senast den 31 december 2013.
5. LBBW kommer att på bästa sätt avyttra följande ägarandelar, såvida de inte redan avyttrats, senast vid de tidpunkter som anges. Det innebär att de huvudsakliga delar som återspeglar värdet på ägarandelarnas nuvarande verksamhetsomfattning bevaras fram till avyttringen och bjuds ut till försäljning.
 - a. Sachsen DV Betriebs- und Servicegesellschaft mbH (sålt i augusti 2009).
 - b. quirin bank AG (sålt i september 2009).
 - c. DekaBank Deutsche Girozentrale (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - d. Lassarus Handels GmbH (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - e. LBBW Securities LLC (värdepappersmäklare/-handlare) (försäljning/nedläggning planeras ske före slutet av [...]).
 - f. LBBW Luxemburg SA (försäljning av [...] planeras ske före slutet av [...], avveckling av [...]).
 - g. LRI Invest SA (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - h. LBBW Asset Management (Irland) plc (värdepappersmäklare/-handlare) (försäljning/nedläggning planeras ske före slutet av [...]).
 - i. LBS Landesbausparkasse Baden-Württemberg (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - j. SV Sparkassen Versicherung Holding AG (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - k. LBBW Immobilien GmbH (bostäder) (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - l. [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - m. [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
 - n. [...] (försäljning planeras ske före slutet av [...]).
6. Avyttringen av en av de ägarandelar som anges under punkt 4 kan skjutas upp i högst [...] månader, men inte längre än till den 31 december 2013, om LBBW kan visa att det överskott som försäljningen skulle ge är mindre än respektive ägarandelars bokförda värde i LBBW:s separata finansiella rapport i enlighet med *Handelsgesetzbuch* (HGB, den tyska handelsbalken) eller skulle leda till förluster i koncernredovisningen enligt IFRS.
7. En tillräckligt kvalificerad sakkunnig person (*trustee*), företrädesvis en revisor, kommer löpande och heltäckande att övervaka och noggrant kontrollera att åtagandena under punkt 5 uppfylls fullständigt och korrekt. Den sakkunnige kontrollerar även att köpeskillingen fastställs enligt ekonomiska kriterier. LBBW ska inom tre månader efter delgivningen av detta beslut lämna förslag på en lämplig oberoende sakkunnig till kommissionen. Beslut om sakkunnig kräver kommissionens godkännande. Kommissionen kan begära förklaringar och klargöranden av den sakkunnige. LBBW ska stå för kostnaderna för den sakkunnige.

8. Om någon av ägarandelarna under punkt 5 inte skulle ha sålts före respektive angivet datum, trots att man utnyttjat alla möjligheter till förlängning av tidsfristen, kan kommissionen genom ett separat beslut fastslå att försäljningen av denna ägarandel ska genomföras av en avyttringsförvaltare (*divestiture trustee*).

9. LBBW ska snarast, senast den 31 december 2010, stänga följande filialer:

- a. Barcelona
- b. Madrid
- c. Paris
- d. Amsterdam
- e. Milano
- f. Budapest
- g. Warszawa
- h. Prag.

Filialerna i London, New York, Singapore och Tokyo ska bli avsevärt mindre.

Förbundsregeringen och LBBW lovar att LBBW ska fullgöra följande skyldigheter:

- 10. Medan omstruktureringsplanen genomförs, som längst till den 31 december 2012, ska LBBW endast använda efterställt kapital eller undvika förlusttäckning med det efterställda kapitalet om banken enligt § 340 f/g i HGB är skyldig att göra så även utan upplösning av reserver eller extraordinära poster.
- 11. Fram till den 31 december 2012 kommer LBBW inte att verkställa några köp av finansinstitut som konkurrerar med LBBW. Övrig andelsverksamhet som ingår i den ursprungliga kundverksamheten inom ramen för LBBW:s affärsmodell är fortsatt möjlig, såvida den inte utgör ett hot mot bankens överlevnad.
- 12. LBBW ska under beaktande av ekonomiska grundprinciper och inom ramen för LBBW:s nya affärsmodell medverka i en generell konsolidering av delstatsbankerna. Om LBBW behöver ta ställning till sammanslagningar av enskilda delstatsbanker kommer LBBW att ta hänsyn till kraven på att säkerställa att det sammanslagna institutet ska överleva på lång sikt och detta instituts förmåga till hållbar utlåning till real ekonomin. Eventuella köp/fusioner inom ramen för en möjlig konsolidering av delstatsbankerna måste i förväg godkännas av Europeiska kommissionen.
- 13. På de marknader där LBBW har en avsevärd marknadsandel, dvs. inom affärsområdena små och medelstora företagskunder samt privatkunder, ska LBBW fram till den 31 december 2012 inte erbjuda några lägre priser än de lägsta priserna hos någon av de tio viktigaste konkurrenterna (sett till marknadsandelen).
- 14. LBBW ska inte utnyttja de beviljade stödåtgärderna eller de fördelar som stödåtgärderna ger för att stärka sin ställning gentemot konkurrenterna.
- 15. LBBW ska inom sin kreditgivning och kapitalförvaltning ta ansvar för att upprätta marknadsmässiga och lagstadgade/bankekonomiskt lämpliga villkor för samhällets kreditbehov, särskilt hos små och medelstora företag.
- 16. Dessutom ska LBBW se över lämpligheten i sina interna stimulanssystem och verka för att dessa inte inbjuder till orimligt risktagande, är utformade efter hållbara och långsiktiga företagsmål och medger insyn.
- 17. LBBW ska utöka riskstyrning och riskövervakning ytterligare. Det leder till att hela kreditsubstitutverksamheten separeras från bankens kärnverksamhet och bildar en *Internal Restructuring Unit (IRU)* med egen organisation och funktion. Med hjälp av denna enhet ska man se till att avvecklingsverksamheten bedöms, rapporteras och styrs separat.

18. Från och med den 31 december 2010 ska LBBW bedöma sparbanksverksamheten separat.
19. LBBW:s affärspolicy ska präglas av försiktighet, soliditet och principen om hållbarhet.
20. LBBW ska inte utnyttja någon likviditetsfördel till följd av att garantistrukturen är giltig i ECB.
21. LBBW ska retroaktivt från den tidpunkt när garantin beviljades betala en årlig avgift på 6,25 procent av den effekt sänkningen av kapitalkravet får. Denna avgift minskar i proportion till hur den tillgängliga garantivoly-men minskar. LBBW ska betala ytterligare en årlig ersättning på 3,75 procent av den del av garantibeloppet som rör *ABS Verbriefungsportfolio* (ABS-portföljen) och som inte överstiger 1,5 miljarder euro. Det innebär att LBBW ska betala denna ytterligare ersättning fullt ut, så länge garantibeloppet för *ABS Verbriefungsportfolio* uppgår till minst 1,5 miljarder euro. Om garantibeloppet sjunker under 1,5 miljarder euro ska LBBW endast betala 3,75 procent av det återstående garantibeloppet i ersättning.

Åtaganden i samband med bolagsstyrning:

22. Den hittillsvarande styrelsen (*Verwaltungsrat*) ska omvandlas till en oberoende styrelse (*Aufsichtsrat*) i enlighet med bolagsstyrningskodexen.
- a. Kontroll- och övervakningsfunktionerna kommer uteslutande att knytas till styrelsen och inte längre som hittills vara uppdelade mellan två organ (*Trägerversammlung* och *Verwaltungsrat*). För affärer av grundläggande betydelse kvarstår det sedvanliga kravet på styrelsens godkännande.
- b. När det gäller ledningen av den dagliga och operativa verksamheten ska LBBW:s företagsledning vara oberoende och ha skyldigheter endast gentemot företaget. Det får inte förekomma några ålägganden från vare sig styrelsen eller ägar- eller bolagsstämman.
- c. Hittillsvarande *Trägerversammlung* ska omvandlas till en bolags- eller ägarstämma. Dess befogenheter ska omfatta de sedvanliga uppgifter som en bolagsstämma har enligt aktiebolagslagstiftningen (t.ex. att fatta beslut om vinstdisposition, att sluta företagsavtal, att fatta beslut om likvidation etc.).
- d. Samtliga styrelseledamöter ska uppfylla de lämplighetskrav som föreskrivs i den senaste versionen kapital-täckningsdirektivet/§ 36 tredje stycket, s. 1 i KWG (den tyska lagen om kreditväsendet). Ledamöterna är lämpliga om de är pålitliga och har den fackkunskap som krävs för att de ska kunna fylla sin kontroll-funktion samt ta ställning till och övervaka LBBW:s verksamhet.
- e. Antalet styrelseledamöter ska minska till 21.
- f. Hälften av de platser som tillfaller andelsägarna ska tillsättas med externa sakkunniga personer.
- g. Under omstruktureringen, dvs. från och med införandet av styrningsaspekterna till och med slutförandet av ändringen av den juridiska formen enligt punkt 0 (nedan) under 2013, kommer styrelsens ordförande att utses bland styrelsens ledamöter enligt punkt 0 led d (ovan). Därefter ska styrelsens ordförande utses i enlighet med det lagstadgade förfarandet i den tyska eller europeiska aktiebolagslagstiftningen.

23. Kommittéer

a. Riskkommittén

Den nuvarande kreditkommittén ska omvandlas till en traditionell riskkommitté, som inte bara har i uppgift att godkänna kreditbeslut enligt föreskrivna befogenheter utan även ska vara djupt engagerad i övergripande riskhanteringsfrågor. Ordförandeskapet ska övertas av en styrelseledamot som har motsvarande fackkun-skaper på bankområdet.

b. Revisionskommittén

Revisionskommittén ska ledas av en styrelseledamot som har särskild expertkompetens på bankredovisnings-området.

c. Ledningskommittén (personal- och utnämningsskommitté)

En ledningskommitté inrättas för personalfrågor. Andelsägarnas företrädare i denna kommitté bildar samtidigt en utnämningsskommitté, som förbereder förslag på lämpliga kandidater till styrelsen inför ägar- eller bolagsstämman.

24. Ändring av den juridiska formen: Alla väsentliga innehållsmässiga styrningsaspekter för ett SE/aktiebolag (som tas upp under punkterna 22 och 23) ska införas omgående eller före den 31 december 2010. LBBW ska omvandlas till ett SE/aktiebolag med verkan senast den 31 december 2013, och vid sidan om att de innehållsmässiga styrningsaspekterna införs till slutet av 2010 ska de rättsliga och stadgemässiga anpassningarna till den ändrade juridiska formen förberedas på ett sådant sätt att dessa kan slutföras före den 31 december 2013.

25. Säkerställande av att företaget drivs enligt företagsekonomiska kriterier

a. Övergripande

I lagen om Landesbank Baden-Württemberg (*Landesbankgesetz – LBWG*) ska det klargöras att delstatsbankens verksamhet ska följa ekonomiska principer och att även de uppgifter som åligger delstatsbanken ska beaktas.

b. Specifikt för verksamheten

Det ska säkerställas att all ny verksamhet bygger på beräkningar av referensräntor, som inte är snedvridna till följd av garantiförbindelser.

c. Förhållande till andelsägarna

Förhållandet till andelsägarna ska styras av den armlängdsprincip som är bruklig i förhållandet mellan ett bolag och dess aktieägare. Utdelningar till ägarna får endast ske i form av balanserade vinstmedel och intäkter från avveckling.

26. Strävan efter ett branschmässigt avkastningsmål (*return on equity*): I enlighet med omstruktureringsplanen strävar LBBW på medellång sikt (dvs. när omstruktureringen är slutförd 2013) och även i framtiden efter att avkastningen på eget kapital ska vara minst [10–12] procent före skatt med en kapitalbas som är anpassad efter riskprofilen.

Övriga åtaganden:

27. Till och med 2013 ska Tyskland varje år överlämna en lägesrapport till kommissionen. Rapporten måste innehålla en sammanfattning av läget vid genomförandet av omstruktureringsplanen samt detaljer om all avyttring av ägarandelar samt nedläggning av dotterbolag, avdelningar och kontor i enlighet med detta beslut. Obligatoriska uppgifter är datum för avyttring eller nedläggning, bokfört värde per den 31 december 2008, köpeskilling samt alla vinster och förluster i samband med avyttringen eller nedläggningen. Rapporten ska överlämnas inom en månad efter styrelsens godkännande av LBBW:s årsbokslut, dock senast den 31 maj varje år ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Källa: Tysklands skrivelse av den [...].”